

БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА

МЕСЕЧЕН ОБЗОР

Използвани са данни до 17 март 2020 г.

Брутен вътрешен продукт

БВП нарасна с 2.9% на годишна база през четвърто тримесечие и с ревирираните данни за първите три тримесечия на годината растежът за цялата 2019 г. достигна 3.4%. Последното тримесечие се характеризираше с високо увеличение на инвестициите в основен капитал (5.6%), дължащо се най-вече на публичните капиталови разходи. Публичното потребление също допринесе съществено с 1.3 пр.п. Силният растеж на частното потребление се запази, макар и с по-бавен темп в сравнение с предходните две тримесечия. Както износът, така и вносът, намаляха на годишна база, с което приносът на нетния износ беше почти неутрален.

Растежът на брутната добавена стойност се понижи леко до 2.7% на годишна база през четвърто тримесечие, при средно 3% за деветмесечието. Забавянето се дължеше на по-ниския принос

на *услугите*, тъй като добавената стойност в *търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство* намаля с 2.2%. За разлика от тях, растежът в *промишлеността* се ускори до 5.8% и беше основният двигател на общото увеличение.

Краткосрочна бизнес статистика

През януари краткосрочните индикатори отчетоха по-неблагоприятно развитие. Промишленото производство се понижи, поради намалено производството на енергийни стоки. Оборътът от продажби за износ на тези продукти също намаля. В същото време оборътът на вътрешния пазар се повиши, подкрепен от по-високите продажби на продукти за междинно потребление и потребителски недълготрайни стоки. Нарастването на оборота в търговията на дребно се забави, поради намаляване на продажбите на храни. Нарастването на индекса на строителната продукция също бе с по-ниски темпове.

През февруари общият показател за бизнес климат намаля, докато доверието на потребителите продължи да се подобрява. По-ниската стойност при бизнес климата се дължеше на влошените оценки за текущото състояние на предприятията във всички сектори. В същото време очакванията бяха благоприятни, с изключение на тези в сектора на услугите, където анкетираните бяха по-резервирани.

Пазар на труда и производителност

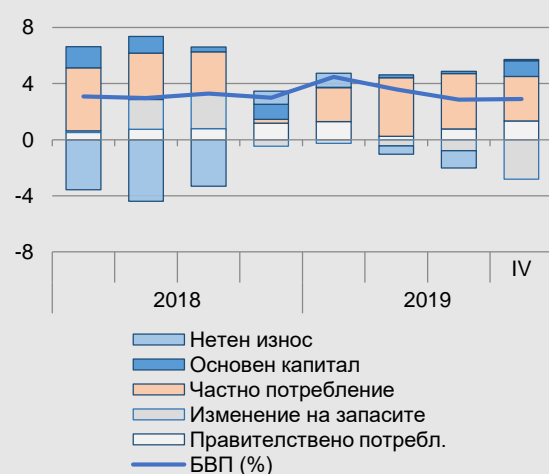
През четвъртото тримесечие на 2019 г. увеличението на заетите в селското стопанство допринесе за значителното повишение на общата заетост в страната от 1% на годишна база, но се отрази и в забавяне на растежа на производителността на труда до 1.8%. В условията на постоянно нарастване на БДС в *селското стопанство* от над 4% за трето поредно тримесечие и ръст на заетите от 3.4%, след продължителна тенденция на спад от началото на 2018 г. насам,

производителността на труда в сектора се повиши едва с 0.8%. Последното бе обусловено от високия дял на самонаетите (над 81%), които като цяло са по-малко производителни, в сравнение с фирмите наемащи трудов ресурс. За разлика от *селското стопанство*, в *индустрията* и *услугите* динамиката на производителността на труда остана водеща за увеличението на новосъздадения доход. Изключения бяха *строителството, създаване и разпространение на информация, и финансови и застрахователни дейности*, които бяха сред отраслите с най-висок растеж на заетите – между 3.6 и 7.3%.

Динамиката на номиналните разходи за труд на единица продукция (РТЕП) слабо се ускори до 3.3% на годишна база през четвъртото тримесечие. Номиналният растеж на компенсацията на един нает възлезе на 5.3%, като темпът на изменение на показателя бе 2.8% в *услугите* и 11.3% в *индустрията*. Като цяло динамиката на доходите в *услугите* изпревари слабо производителността на труда и обуслови 2% на-

Граф. 1 Приноси за растежа на БВП

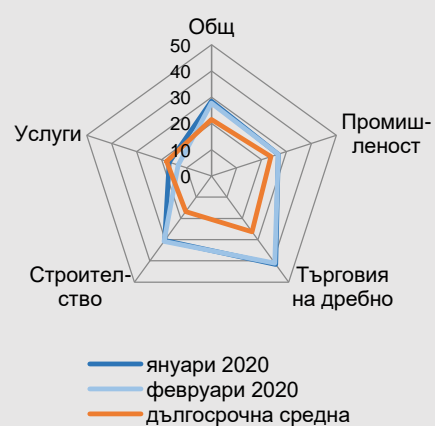
(пр.п., на год. база)

Източник: НСИ

Граф. 2 Бизнес климат по сектори

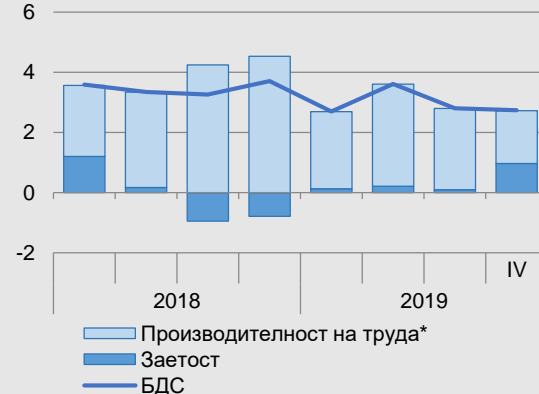
(баланс)

Източник: НСИ

Граф. 3 Растеж на БДС по фактори на труд

(%)

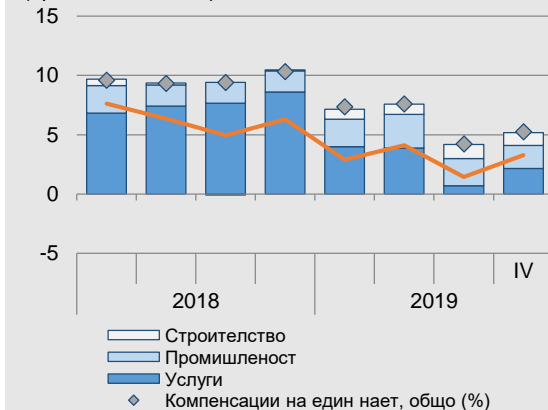

* От БДС не е изваден условно начисленият наем на лицата, живеещи в собствени жилища.

Източник: НСИ, МФ

Граф. 4 Приноси за растежа на компенсацията на един нает по икономически сектори и динамика на номиналните РТЕП

(пр.п., на год. база)

Източник: НСИ, МФ

растване на номиналните РТЕП, но отрицателният принос на агрегираната дейност *търговия, транспорт, хотелиерство и ресторантьорство* продължи да се задълбочава. Ограничаване на растежа на показателя беше отчетено и в *индустрията*, което се обуслови изцяло от *промишлеността*. Ускоряването на производителността на труда и забавянето на компенсацията на един нает доведоха до по-благоприятното развитие на номиналните РТЕП в *промишлеността*. Последните се повишиха с 1.7% на годишна база, достигайки най-ниския си растеж от средата на 2015 г. В *строителството* както доходите от труд, така и номиналните РТЕП продължиха да нарастват с двуцифрени темпове.

Инфлация

През февруари общото равнище на потребителските цени остана непроменено спрямо януари. В рамките на основните групи, цените на хранителните стоки се увеличиха с 0.4%, а услугите отчетоха спад от 0.1%. Цените на енергийните стоки останаха непроменени спрямо предходния месец.

Инфлацията на годишна база се забави, поради по-ниските темпове при храните и енергийните стоки. Инфлацията за февруари спрямо съответния месец на предходната година намалю до 3.1%, спрямо 3.4% през януари. Базисната инфлация беше 2.6%, което е

увеличение от 0.1 пр.п., в сравнение с януари. От нейните два компонента при услугите имаше леко увеличение в цените, включително и тези по обществено хранене. Неенергийните промишлени стоки, при които през предходния месец бе отчетен лек спад на годишна база, през февруари останаха без изменение.

Външен сектор

Излишъкът по текущата сметка достигна 9.7% от БВП през 2019 г., което е почти двукратно увеличение спрямо салдото от 5.4% през 2018 г. Търговският дефицит нарасна през декември, като ръстът на вноса (с 4.3% на годишна база) изпревари този на износа (1.3%). Вносът на услуги намалю с 5.9%, главно поради по-ниски разходи за *транспортни, застрахователни и пенсионни услуги*. Понижение бе регистрирано и при износа (с 5.3%), вследствие на по-ниски приходи от *застрахователни услуги*. Въпреки това, за цялата 2019 г. приходите от чуждестранни туристи нараснаха с 0.6%, като общите посещения на туристи от ЕС (вкл. от Обединеното кралство) се увеличиха с 1.7%, докато тези от държави извън ЕС – с 0.3%. Сред отделните страни, нарастване на броя на туристите се наблюдава от Украйна (с 24.9%), Гърция (26.5%) и ОК (24.4%). По-малко са посещенията от Германия (с 12.3%), Русия (13.7%) и Румъния (7.2%).

Към края на декември 2019 г. брутният външен дълг намалю с 2.9 пр.п. на годишна база до 56.2% от БВП. Най-голямо подобрене бе отчетено при сектор Държавно управление, където дългът намалю до 9% от БВП в сравнение с 9.9% в края от 2018 г. Нетният външен дълг се подобри допълнително, като активите надминаха пасивите с 3.5% от БВП.

Финансов сектор

През януари кредитът за частния сектор продължи да се увеличава, но годишният растеж леко се забави до 9% при 9.3% в края на 2019 г. Това се дължеше на по-ниския растеж при кредита за нефинансовите предприятия, 5.4% при 5.9% през предходния месец. В сегмента на домакинствата възходящата динамика на кредита се запази и растежът се ускори до 10% при 9.5% месец по-рано. Годишният растеж на кредитите за потребление и за покупка на жилища се повиши съответно до 11.2% и 14.8%, в синхрон с подобрието на индикатора за доверието на потребителите през януари. По отношение на валутната структура, кредитите в местна валута продължават да бъдат предпочитани спрямо тези в евро, като тенденцията е по-силно изразена при домакинствата. При нефинансовите предприятия валутната структура е по-скоро балансирана, с 48.4% дял на кредитите в други валути (като 46.7% са в евро).

Бюджетен сектор

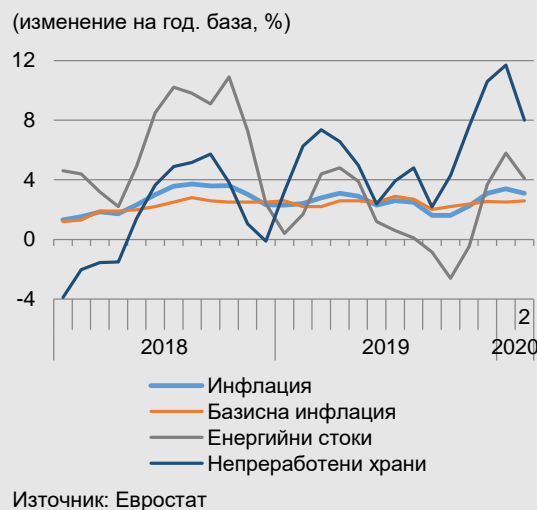
В края на януари бе отчетен касов бюджетен излишък в размер на 0.7% от прогнозния БВП. Общо приходите и помощите нараснаха минимално с 1.5% на годишна база в резултат на по-високите постъпления от социално- и здравноосигурителни вноски (27.1% от общите данъчни приходи) и от косвени данъци (57.9%). Повишението при постъпленията от непреки данъци бе в резултат на по-високите приходи от акцизи, докато тези от ДДС намалюха в сравнение с нивото им през същия месец на предходната година. Преките данъци (12.7% от общите) останаха близо до стойността от края на януари 2019 г. Неданъчните приходи и помощите бяха по-ниски. Разходите се повишиха с 6.8% най-вече в резултат на по-високите плащания за персонал (27% от общите при 4% година по-рано), докато лихвите и субсидиите намалюха. Почти половината от общите плащания са социалните разходи, вкл. стипендии.

Държавният дълг намалю до 18.8% от прогнозирания БВП, при 19.5% година по-рано.

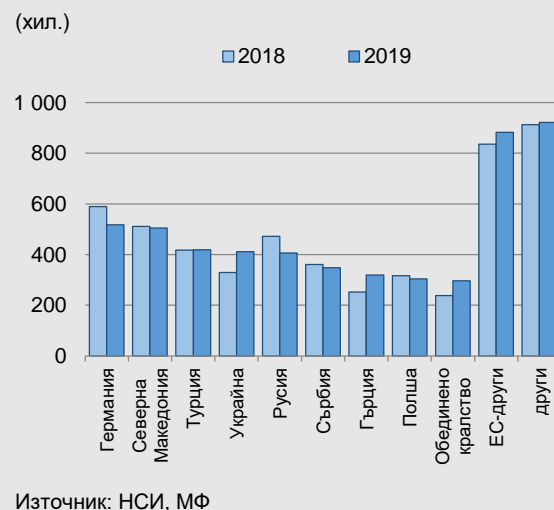

Табл. Основни макроикономически показатели

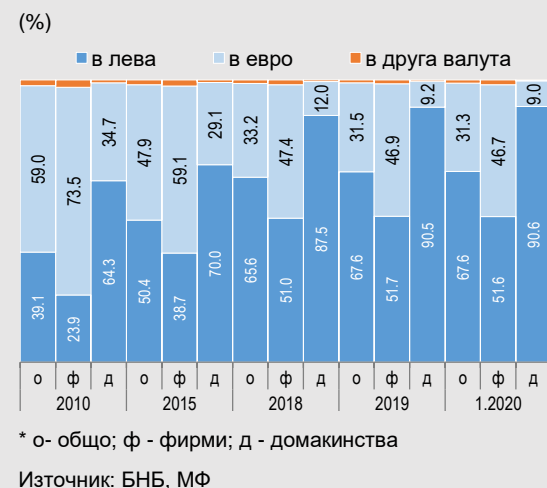
Граф. 5 Инфлация (хармонизиран индекс на потребителските цени)

Граф. 6 Пътувания на чуждестранни туристи в България

Граф. 7 Кредит към нефинансови предприятия и домакинства, валутна структура в края на периода

Граф. 8 Приходи, разходи и бюджетно салдо

